FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 29 ta' Novembru, 2001

Kaw\a Numru 16

~itazz. Nru. 2200/00JRM

Dr. Ivan **GATT** b]ala mandatarju spe`jali ta' Air Action Couriers Ltd.

vs

WINGS COURIERS LTD.

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fid-29 ta' Settembru, 2000, li bih l-attur *nomine* ippremetta:

Illi s-so`jeta' konvenuta hija debitri`i tas-so`jeta' attri`i fis-somma ta' sebat elef, mitejn u tlieta u tmenin lira Sterlina u sebg]a u sittin pence (liri Sterlini 7283.67) jew ekwivalenti tag]hom f'liri Maltin dovuti lis-so`jeta' attri`i g]al servizzi resi;

Illi s-so`jeta' konvenuta g]alkemm interpellata diversi drabi biex t]allas, xorta wa]da baqg]et ma]allsitx l-ammont dovut;

G]alhekk l-attur nomine talab lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tiddikjara illi s-so`jeta' konvenuta hija debitri`i tas-so`jeta' attrici fis-somma ta' sebat elef, mitejn u tlieta u tmenin lira Sterlina u sebg]a u sittin pence (liri Sterlini 7283.67) jew ekwivalenti tag]hom f'liri Maltin dovuti lis-so`jeta' attri`i g]al servizzi resi;

2. Tikkundanna lis-so`jeta' konvenuta t]allas is-somma ta' sebat elef, mitejn u tlieta u tmenin lira Sterlina u sebg]a u sittin pence (liri Sterlini 7283.670;

Bl-interessi legali u bl-ispejjez, inkluzi dawk ta' l-ittra uffi`jali datata 17 ta' Gunju 1999, kontra s-so`jeta' konvenuta li hija ngunta g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-attur *nomine*;

Rat illi l-kumpannija m]arrka, notifikata kif imissfit-23 t'Ottubru, 2000, b'kopja tal-att ta`-`itazzjoni u bl-Avvi\ tas-Smig], naqset li tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet fi\-\mien mog]ti lilha mil-li[i u b'hekk tidher li waqg]et kontuma`i;

Rat il-verbal tas-smig] tal-31 ta' Jannar, 2001[1], li fih l-avukat tal-kumpannija m]arrka talab biex il-klijenta tieg]u tit]alla tikkontesta l-kaw\a billi ti[[ustifika l-kontuma`ja tag]ha, g]al liema talba l-attur *nomine*]alla f'idejn il-Qorti;

[1] Pa[. 19 tal-pro`ess;

Semg]et ix-xhud tal-kumpannija m]arrka;

Rat id-Degriet tag]ha tal-15 ta' Marzu, 2001, li bih il-partijiet ing]ataw opportunita' jressqu Noti ta' Sottomissjoni dwar il-kwestjoni tal-kontuma`ja tal-kumpannija m]arrka, liema Digriet [ie mibdul b'ie]or tat-8 ta' Mejju, 2001, fuq talba tal-kumpannija m]arrka;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-kumpannija m]arrka fit-28 ta' Mejju, 2001[2];

Rat in-Nota ta' Twe[iba mressqa mill-attur *nomine* fl-20 ta' {unju, 2001;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degriet tag]ha tal-21 ta' {unju, 2001, li bih]alliet il-kaw\a g]ad-de`i\joni dwar jekk il-kontuma`ja tal-kumpannija m]arrka hijiex kolpu\a jew [ustifikabbli;

Ikkunsidrat:

Illi, minn dak li jo]ro[mis-smig] tal-provi, il-kumpannija m]arrka qeg]da tg]id li ma setg]etx tressaq in-Nota tal-E``ezzjonijiet tag]ha f'waqtha, min]abba li kienet imxekkla milli tag]mel dan. Joseph |ammit, f'isem il-kumpannija, xehed[3] li l-persuna li laqg]et g]andha l-kopji tal-atti tal-kaw\a, Kevin Spiteri, kien g]amel xi atti vendikattivi kontra l-kumpannija u spi``a biex tne]]a mill-impieg tieg]u mag]ha. Kevin Spiteri kien impjegat mal-kumpannija m]arrka meta saret in-notifika. Joseph |ammit \ied jg]id li meta l-karti tal-kaw\a [ew f'idejh fittex u mar ikellem minnufih lill-Avukat tieg]u, imma dan qallu li \-\mien mog]ti mil-li[i biex titressaq in-Nota tal-E``ezzjonijiet kien g]alaq di[a'. Xehed ukoll, fil-kontro-e\ami, li g]alkemm dawn il-karti ma kinux l-ewwel ka\

[2] Pa[[. 29-30 tal-pro`ess;
[3] Pa[. 23 tal-pro`ess.

ta’ atti [udizzjarji li bihom il-kumpannija tieg]u kienet [iet notifikata, f’dak i\-\mien partikolari li g]alih jirreferi l-ka\ pre\enti, l-kumpannija kienet g]addejja minn diffikultajiet u `irkostanzi marbuta mal-im[iba ta’ impjegati tag]ha, li wasslu g]all-]olqien ta’ pressjoni li ta]tha t-tmexxija ta’ l-affarijiet tal-kumpannija ma setg]etx issir b]alma kienet f’`irkostanzi normali;

Illi fix-xhieda tieg]u, Joseph |ammit fisser ukoll is-sistema m]addem mill-kumpannija m]arrka dwar posta li taslilha u dak applikabbli g]al kull korrispondenza indirizzata lilha li, g]all-a``ettazzjoni tag]ha, wie]ed kien me]tie[li jiffirma;

Illi intwera u ma [ie fl-ebda waqt kontestat li n-notifika saret fl-uffi``ju re[istrat tal-kumpannija m]arrka;

Illi, g]alhekk, il-kwestjoni quddiem din il-Qorti f’dan il-ka\, m’hijiex wa]da dwar is-siwi tan-notifika, imma dwar il-[ustifikazzjoni tal-kontuma`ja;

Illi, kif [ie de`i\ minn dawn il-Qrati g]add ta’ drabi, il-kontuma`ja m’g]andhiex titqies b]ala stqarrija jew ammissjoni ta’ dak li qieghed jintalab mill-parti attri`i: g]all-kuntrarju, il-kontuma`ja tqieset b]ala kontestazzjoni[4], u l-bdil li sar fil-li[i pro`edurali fl-artikolu 158 bl-Att XXIV tal-1995 jidher li jtenni din il-fehma. Min-na]a l-o]ra, l-istitut tal-kontuma`ja huwa msejjes fuq il-presuppost li l-im]arrek, bin-nuqqas tieg]u li jwie[eb g]ax-xilja u t-talba tal-parti attri`i, ikun wera dispett lejn is-sej]a tal-Qorti biex jidher quddiemha, liema dispett il-li[i t]ares lejh b]ala g]amil li jist]oqqlu piena - dik li ma jkunx jista’ jinda]al fit-tressiq ta’ provi - b]ala element ta’ disordni so`jali[5];

Fuq ix-xaqliba l-o]ra, u min]abba l-effett irriversibbli li l-kontuma`ja [[ib mag]ha, il-Qrati tag]na dde`idew li r-rigorosita’ tal-pro`edura g]andha ti[i applikata u mfissra b’mod restrittiv fis-sens li fejn il-Qorti tkun soddisfatta li ma

[4] Ara App. ~iv: **6.11.1959** fil-kaw\a fl-ismijiet ***{. {erada vs S. Attard*** (Kollez. Vol: **XLIII.i.545**)
[5] Ara App. ~iv.: **21.5.1993** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Joseph Vella pro et noe vs John Vella***.

kien hemm l-ebda nuqqas volut min-na]a tal-persuna m]arrka li jista' jammonta g]al]tija, m'g]andu jkun hemm l-ebda diffikulta' li l-kontuma`ja titqies [ustifikabbli[6]**;**

Illi jrid jing]ad ukoll li meta u jekk il-Qorti ssib li l-kontuma`ja ta' persuna m]arrka hija [ustifikabbli u t]alli lil dik il-parti tressaq id-difi\a tag]ha, ma tkunx b'daqshekk biss titqies li qeg]da tikkastiga lill-attur, imma biss tre[[a' f'postu l-ekwilibriju tal-partijiet fl-a]jar istruzzjoni tal-[udizzju. Wara kollox, kull min jifta] kaw\a kontra parti ohra (g]alkemm forsi jittama g]all-kuntrarju) dejjem jistenna li l-parti l-o]ra, malli tir`ievi l-atti ta`-~itazzjoni, sejra tressaq il-kontestazzjoni tag]ha;

Illi l-prin`ipji li jirregolaw jekk il-kontuma`ja hijiex bi]tija jew le, [ew g]add ta' drabi mfissra u elenkati. Il-prin`ipji huma li: (a) il-kontuma`ja mhix [ustifikata jekk kienet volontarja; (b) jew jekk kienet kolpu\a; (`) li je]tie[ li biex tkun [ustifikata ti[i murija ra[uni [usta g]as-sudisfazzjon tal-Qorti; (d) liema ra[uni [usta trid tissarraf f'impediment le[ittimu; (e) li tali impediment irid ikun indipendenti mir-rieda tal-persuna kontuma`i; minbarra dan, (f) sabiex \ball ikun meqjus b]ala impediment le[ittimu, irid ikun \ball invin`ibbli b'mod li ([) l-impediment le[ittimu li j\omm lill-parti milli tressaq id-difi\a tag]ha irid ikun dik li bnadi o]ra ssej]et b]ala *una necessita' impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibili*; u (]) li l-impossibilita' li l-im]arrek jikkontesta t-talba jew li jidher g]as-subizzjoni trid tkun gravi u fi\ika jew, f'`irkostanzi e``ezzjonali biss, wa]da morali[7];

Illi sa minn dejjem, il-Qrati tag]na qiesu li jag]mlu differenza bejn il-kontuma`ja b' tort u dik [ustifikabbli. Huma ssoktaw b'din il-linja wkoll sa dawn l-a]]ar \minijiet u g]arfu u fissru l-im]arrek li juri disinteress assolut u l-ie]or li juri kull fehma li

---

[6] Ara. P.A. S.P. :**4.7.1991** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Paul Vella pro et noe vs Anthony Ellul***

[7] Ara. Per e\empju App. ~iv: **12.12.1975** fil-kaw\a fl-imsijiet ***Paul Grixti vs Direttur tax-Xog]lijiet Pubbli`I***; u P.A. G.V. **27.2.1995** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Joseph Naudi Montaldo noe vs Emmanuel Xuereb***.

jikkontesta l-kaw\a u li ma la]aqx g]amel dan jew ma la]aqx u\a l-mezzi li tag]tih il-li[i g]al ra[uni li ma kienx ja]ti g]aliha[8];

Illi dwar x'iwassal li kontuma`ja titqies b]ala wa]da kolpu\a, din il-Qorti tag]mel riferenza ghal dak li qalet il-Qorti tal-Appell f'sentenza taghha tas-**7 ta' Marzu, 1994**[9], fejn inghad li "il-kolpa tikkonsisti fl-omissjoni tal-konvenut li, in konformita' mad-doveri imposti mil-li[i, jonqos li jag]mel l-arran[amenti ne`essarji, fid-dar u fil-post tax-xog]ol, biex jaslu g]andu l-ittri re[istrati li jaslulu, jew meta jag]mel dawk l-arran[amenti imbag]ad jonqos li jsir jaf b'dak li suppost ikun jaf. . . .Il-ka\ijiet fejn ikun hemm nuqqasijiet pruvati tat-terzi persuni li jir`ievu l-atti bil-posta, jitolbu konsiderazzjoni o]ra, u li jridu ji[u risoluti skond il-konkretezza ta' kull ka\";

Illi dan l-a]]ar punt issemma wkoll b'mod rilevanti mill-attur *nomine* li, fin-Nota studjata tieg]u, argumenta li ladarba n-notifika kienet korretta, il-]tija tal-kumpannija m]arrka ma ti[ix fix-xejn b'sempli`i allegazzjoni ta' diffikultajiet interni li setg]u kienu je\istu fi ]danha fi\-\mien tan-notifika. L-attur *nomine* j\id jissottometti li |ammit ma se]]lux juri b'mod konkret li n-nuqqas tal-kumpannija kien dettat minn `irkostanzi li \ammewha tassew milli twettaq dmirijietha f'waqthom;

Illi dwar dawn is-sottomissjonijiet kru`jali, il-Qorti trid l-ewwelnett tg]id li, minn dak li xehed Joseph |ammit, irri\ulta li l-kumpannija m]arrka kellha sistema mag]ruf mill-impjegati tag]ha dwar x'kellu jsir meta att [udizzjarju indirizzat lilha jitwassal fl-uffi``ju re[istrat tag]ha. Irri\ulta wkoll li dan is-sistema kien jit]addem. Illi |ammit kien spe`ifiku dwar il-problemi ma]luqa mill-impjegat Kevin Spiteri, liema eg]mejjel, mhux kontradetti, huma tali li jikkostitwixxu `irkostanza li to]loq impediment indipendenti mir-rieda tal-im]arrek, kif ing]ad i\jed 'il fuq. Illi dawn il-fatti, fil-fehma tal-Qorti, jmorru lil hinn mill-apprezzamenti altrimenti siewja]afna li g]amel l-attur *nomine* fis-sottomissjonijiet tieg]u, g]aliex kollha juru li r-rappresentant tal-kumpannija m]arrka

[8] Ara P.A. **9.12.1993** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Gloria Beacom vs Anthony Spiteri Staines*** (Kollez. Vol: **LXXVII.iii.195**)
[9] Fil-kaw\a fl-imsijiet ***Joseph Del`eppo vs Onor. Raymond Bondin et***

ma t]alliex ikun jaf li kienu waslu l-karti tal-kaw\a, u g]alhekk in-nuqqas tag]ha ma kienx dettat min nuqqas ta' interess jew min-negli\enza, imma minn g]amil ta' terz kien kien volut;

Illi, g]alhekk, b'riferenza g]a\-\ew[sentenzi msemmija mill-attur *nomine* fin-Nota tieg]u, il-Qorti tqis li g]al dak li jirrigwarda s-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-7 ta' Marzu, 1994, (li wkoll kienet tirrigwarda l-kwestjoni ta' notifika lil kumpannija m]arrka permezz ta' impjegat tag]ha) l`-`irkostanza fondamentali li tag]raf din il-kaw\a minn dik hija li, f'dan il-ka\, ir-rappre\entant tal-kumpannija m]arrka ta ra[uni siewja g]aliex il-karti tal-kaw\a ma waslux g]andu f']inhom, kontra dak li se]] f'dik il-kaw\a, fejn ir-rappre\entant tal-kumpannija m'g]arafx jag]ti ra[uni g]aliex l-impjegat m'g]addhielux il-karti. Dwar ir-riferenza g]all-kaw\a maqtug]a minn din il-Qorti kif komposta fl-24 ta' Jannar, 2001, irid jing]ad li l-kwestjoni ewlenija f'dik il-kaw\a kienet is-siwi tan-notifika, u mhux il-kwestjoni tal-kontuma`ja;

Illi, b'\ieda ma' dan, il-prin`ipju ewlieni tal-]aqq naturali tal-*audi alteram partem* jitfa' responsabbilta' mhux \g]ira fuq il-[udikant li jg]arbel bl-akbar reqqa u qies xilja li twassal lil xi wahda mill-partijiet li ti[i mi\muma milli tressaq il-ka\ tag]ha quddiem it-tribunal li jkun;

Illi, g]alhekk, f'dan il-ka\, it-tiftix ta' jekk il-kumpannija m]arrka jist]oqqilhiex jew le tressaq il-kontestazzjoni tag]ha g]andu jo]ro[minn risultanzi o]rajn fl-atti tal-kaw\a. Il-Qorti trid tg]id mill-ewwel li, fuq is-sa]]a tal-prin`ipji hawn fuq imsemmija, ma temminx li g]andha ti`]ad talba biex parti ting]ata l-jedd li twettaq dak li l-]aqq iridilha bi dritt, jekk kemm-il darba ma jintweriex li min g]andu dak il-jedd ma jimpurtah xejn minnu. Fil-ka\ pertikolari, il-Qorti tinnota li l-kumannija m]arrka, kif rappresentata minn Joseph |ammit, dehret quddiem il-Qorti kull meta l-kaw\a ssej]et u g]amilha `ara li ried jikkontesta l-kaw\a;

Illi, fi kliem ie]or, ma ntweriex fi grad xieraq u ming]ajr dubju li l-im]arrek kien ja]ti g]an-nuqqas li titressaq f'waqtha n-Nota tal-E``ezzjonijiet tieg]u, g]all-kuntrarju, il-Qorti tqis li ntwera li l-kumpannija m]arrka se]]ilha turi li l-kontuma`ja tag]ha ma kinitx g]amil ta' dispett lejn l-awtorita' tal-Qorti;

G]al dawn ir-ra[unijiet qeg]da taqta' u tidde`iedi billi:

Tiddikjara li l-kumpannija m]arrka wriet ra[uni tajba biex tit]alla tikkontesta l-kaw\a, u qeg]da g]alhekk tilqa' t-talba tag]ha biex tit]alla tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet g]at-talba mag]mula kontriha mill-attur *nomine*, u, g]al dan il-g]an, qeg]da tag]ti lill-istess kumpannija m]arrka g]oxrin (20) jum millum biex tag]mel dan.

L-ispejje\ ta' din id-de`i\joni jibqg]u biex ji[u de`i\i mas-sentenza finali.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
29 ta' Novembru, 2001

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
29 ta' Novembru, 2001